

DOMOVINA

Oglasi:

Za 1 mm x 60 inseratnega stolpca mali 80 vinarjev, uradni 1-20 K, poslano, posmrtnice in reklame 2 K.

Večkratne objave popust.

Izhaja ob ponedeljkih, sredah in petkih.

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Šodna ulica 6.
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Za celo „Domovino“ (trikrat na teden) mesečno 3 K, četrtletno 9 K, polletno 18 K, celoletno 36 K.
Petkova številka mesečno 1 K, četrtletno 3 K, polletno 6 K, celoletno 12 K.

Italijani besnijo!

V TRSTU SO ITALIJANI ZAZGALI NARODNI DOM, OROPALI IN UNIČILI VEČ SLOVENSkih TRGOVIN IN BANK. — TUDI NAŠ KONZULAT SO OPLENILI IN OPUSTOSILI IN STRGALI NAŠO ZASTAVO! — VEČ ČLOVESKIH ŽRTEV. — ŠKODA OGROMNA.

Italija se nahaja pred notranjo revolucijo, ker se ne more gospodarsko dvigniti, temveč pada iz dneva v dan v večjo revščino. V Italiji ni življenja, ni premoga in tudi ne sirovine za industrijo in vse to se mora kupovati v inozemstvu za drag tuji denar in posledica teh obupnih gospodarskih razmer so stalni nemiri in upori, ki se pojavljajo eden za drugim, sedaj v tem in potem zopet v drugem delu države in vse to vodi v gotovo pogubo, ker italijanski državniki ne znajo najti zdravila težki bolezni, v katero je zapadla Italija.

Lahkomiselni italijanski državniki hočejo odvrniti pozornost ljudstva od bede, ki ga tlači, z zunanjimi zapletljivi in so začeli v zadnjem času na nezasiššan način izzivati naš narod in našo državo.

Najprej so nastopili v Splitu, kjer so dobili dobro lekcijo, ker ko so se predrznili streljati na našo obal in metati na njo ročne granate, je naše orožništvo otvorilo ogenj in mrtev je bil poveljnik italijanske vojne ladje. Temu dogodku so pa takoj sledili dogodki v Trstu, ki ostanejo večna sramota za Italijo, ker taki dogodki ne bi bili mogoči v nobeni kulturni, urejeni državi. V naslednjem podajamo kratko poročilo o dogodkih v Trstu, iz katerega bodo čitatelji videli, da so italijanski nacionalisti v resnici zbesneli.

Dogodki v Trstu.

Takoj po dogodku v Splitu, o katerem je poročalo italijansko časopisje skrajno nerresnično in lažljivo, se je začela v Trstu strupena agitacija proti Jugoslaviji in za v torek zvečer sta bila napovedana dva shoda.

V dvorani Dante je ob 17.30 uri italijanski invalidni major Celli otvoril shod, katerega so se udeležili pred vsem italijanski nacionalistični hujškači, dijaki, uradniki, častniki in vojaki. Po kratkem uvodu, v katerem je Celli slikal položaj, ki je nastal vsled zadnjih dogodkov v Splitu, je predsednik shoda podelil besedo društvu tajniku, odvetniku Giunti. Giunta je začel hujskati proti Jugoslovanom in je kmalu pozval zborovalce, naj gredo na ulice, kjer bodo dejansko pokazali, kaj zmora moč in sila italijanskega naroda. Dijaki in vojaki, uradniki in častniki so se kmalu znašli na cesti, odkoder so se takoj podali na trg Edinost, ker je bilo zbranih že precej ljudi in je govorilo več hujškačev.

Druhal se je napila in naužila besed in fraz hujškačev. Preveč je čula, da bi se mogla raziti mirno po mestu na svoje domove. Z velikim vikom in krikom se je množica razvila v sprevod, ki je drvel po Corzu in v ulici Mazzini je napadla jugoslovanski konzulat.

Vhod hiše, v kateri je konzulat, je bil zastražen s karabinierji. Množica se ni dala zadržati in brzdati, demonstrantje so se poslužili kamenja, ki je začel dežati v šipe. Nekaj demonstrov, ki se jim je posrečilo vdreti v hišo in prostore konzulata, je nato vrglo z okna v drugem nadstropju jugoslovansko zastavo, katera je bila par dni pred temi dogodki izvešena. Zastavo je druhal sprejela s tuljenjem in divjimi vzkliki. Raztrgana je šla zastava iz rok v roke, dokler si jo nista ob koncu prilastila bivši častnik Bassi

in advokat Giunta, ki sta jugoslovansko trobojnico dvignila in si z njo krčila pot skozi goste vrste nahujskanih ljudi. Množica je drla za zastavo in zastavonošo dalje in dalje in je dospela pred Narodni dom, vlomilci, pa so popolnoma uničili pohištvo konzulata, pometali spise na ulico, razbili pisalne stroje.

Drvenje druhalj proti Narodnemu domu je bilo naravnost divje. Vse je tekmovalo, da bi prej prišlo pred hotel „Balkan“. Pobesnena množica je drvela deloma čez Rdeči trg, deloma po ulici 30. oktobra, deloma po ulici Fabio Filzi, Trg Oberdank pred Narodnim domom je bil kmalu poln ljudi. Ljudstvo na trgu se je trlo, vse je kričalo, suvalo, grozilo in sililo naprej. Močno z vojaštvom pomešanemu meščanstvu se je sedaj pridružilo še nedisciplinirano moštvo 47. pešpolka brigade Ferrara. Cilj vseh je bil Narodni dom; napad se je začel.

Naskakovalci so začeli svoje delo z noži, revolverji in bombami. Zvenketale so šipe, tresla so se vrata in okna. Narodni dom je postal pozorišče strašnega boja.

Druhal je nanosila petroleja in bencina, polila je z njim vse prostore in naposled stavbo zažgala od zunaj in znotraj. Narodni dom je začel goreti; cesar ni mogla uničiti nasilna pest italijanskega ardit in njegovega častnika, je sedaj razjedal plamen, ki je malo po malem ugnabljal še one skromne ostanke, katerim nož in revolver nista mogla do živoga.

Stavba je gorela. Plameni so objemali vrata in okna, balkon in streho. Strop se je vsled našganega tramovja pričel polagoma udirati. In zdaj so se pojavili chupni prizori.

V hotelu je prenočevalo več tujcev. Med njimi so bili tudi Italijani. V hotelskih sobah je imel stanovanje tudi neki italijanski oficir, ki je vrgel med množico več ročnih granat. Skozi okno je razobesil italijansko trikoloro, da bi si s tem rešil svoje življenje. To pa mu ni došlo pomagalo, rešiti se je moral na drug način.

Med ognjem so se vršili v notranjosti Narodnega doma strašni prizori. Potniki, ki so prenočevali v hotelu, so se sedaj prikazali pri oknih in jeli prositi pomoči. Spoznavši, da je v nevarnosti njihovo življenje, so hotelj skočiti na ulico. Množica je tulila nanje in jim še vedno grozila s pestmi. Nesrečniki so začeli v obupu skakati na ulico. Eden izmed gostov, Hugon Roblek, se je vrgel iz tretjega nadstropja in padel na tla tako nesrečno, da si je zlomil tilnik in obležal mrtev. Njegova hči Josipina se je tudi vrgla z okna; vjeli so jo v rjuho. Poškodovana pa je težko; vsled strahu je dobila vrhu tega napade blaznosti in le malo upanja je, da ozdravi. Ostale ljudi, ki so bili v Narodnem domu, je druhal polovila, jih pretepala s pestmi in palicami in ranila z noži ter jih nato odpeljala v vojašnico na trgu Oberdank, kjer jih je zaprla.

Strašni nečloveški dogodki so se pred Narodnim domom še vedno odigravali, toda druhalj še ni bilo žrtev dovolj. S huronskim vpitjem je odšla skupina hujškačev pred pisarno dr. Voduške na Oberdankovem trgu. Vdrila je v prostore, potrla pohištvo, opustošila odvetniški arhiv in pometala ostanke opreme in aktov na cesto. K sreči divjaki niso vedli, da je bil dr. Vodušek z

družino doma, zato se mu ni pripetilo nič zalega. Množica je razbila nato gostilno Lenček, ki se nahaja pri postajališču openskega tramvaja, pred kavarno Comercio, katero so tudi popolnoma demolirali.

Potem je druhalj oplenila in uničila vse pohištvo in spise pri Jadranski banki, pri Ljubljanski kreditni banki in pri številnih drugih slovenskih trgovinah, zavodih in zasebnikih, tako, da je skupna škoda naravnost ogromna, italijanski karabinjerji se pa niti prikazali niso, ali so pa mirno gledali to divjanje in celo sami divjali...

Kaj nam je storiti?

V Ljubljani je zavladala silna, nepopisna razburjenost, ko se je za vse to zvedelo. Sejo občinskega sveta je župan preložil na soboto v znak protesta zaradi italijanskega divjanstva v Trstu, ljudstvo se je pa v ogromnem številu zbralo na prostoru pred „Slonom“, odkoder se je podalo pred palačo deželne vlade, na katere balkonu se je po dolgem čekanju in čakanju pojavil dr. Brejc in zagotovil manifestante, da bo osrednja vlada v Beogradu, ki je sestavljena iz vseh strank in predstavlja voljo vsega naroda, storila vse v zaščito naših rojakov onstran demarkacijske črte.

Manifestacije so se potem nadaljevale pred poslopijem divizijskega poveljstva in pred stanovanjem novega poveljnika dravske divizije, generala Dokiča, ki je prišel na balkon in izjavil, da narod lahko zaupa vladi in močni jugoslovanski armadi, kar je izzvalo pravi vihar navdušenja in ob vzklikanju kralju, regentu in armadi se je ljudstvo polagoma razšlo.

In kaj sedaj?

Nekateri pravijo, da je vojna edina rešitev, mi pa mislimo, da treba najprej uporabiti vsa sredstva, ki nam stojijo na razpolago za mirno rešitev našega spora z Italijo, ker vojna je zadnja rešitev, ko je vsaka mirna rešitev že popolnoma nemogoča.

Naša vlada naj zahteva z vso resnostjo in vso odločnostjo: 1.) da italijanska vlada da nemudoma jugoslovanski zastavi popolnoma pravilno zadoščenje; 2.) da plača italijanska vlada do zadnjega vinarja vso škodo, nastalo po njeni malomarnosti, ker ni znala ali pa hotela preprečiti teh zaseden ozemlj in 3.) da Italija takoj zapusti zasedeno ozemlje, ki ga drži v svojih rokah samo glasom pogodbe o premirju, ne zna ali noče pa vzdrževati v teh krajih reda in miru in mirno dopušča, da se uničuje imetje in ubijajo mirni državljani.

To moramo zahtevati od one Evrope, ki se je vedno hvalila, da je šla v vojno za pravico, dopušča pa mirno take izgredite italijanskega podivjanega nacionalizma nad ljudstvom, ki je pričakovalo, da mu poraz Nemčije in Avstrije prinese težko pričakovano svobodo, pa je dočakalo še hujše suženjstvo.

To naj zahteva naša vlada, ker je v to upravičena in ako tudi to ne bo pomagalo, potem odklanja Jugoslavija vsako odgovornost za ono, kar bi odklonitvi teh zahtev moralo slediti.

Dopisi.

Iz St. Vida na Dolenjskem. V nedeljo, dne 4. julija t. l., je priredil Štviški Sokol s sodelovanjem bratskih društev javno telovadbo. Mnogoštevilni gostje iz prostrane Dolenjske, daljnje Belokrajine in bele Ljubljane so prihiteli, da si ogledajo kraj, kjer je bil nedavno ustanovljen Sokol. Pogled na dolg sprevod, ki se je pomikal iz postaje proti St. Vidu, je marsikoga uveril, da je s tem pohodom Sokolstva, ki so si ga štviščanje že

ki bi najraje videl, da bi ostala na Slovenskem klerikalna strahovlada za večne čase, kar se mu pa ne bo posrečilo, ker zastopa ministrski predsednik dr. Vesnić stališče, da se mora izvršiti dogovor, sklenjen z ozirom na pokrajinske vlade takrat, ko se je v Beogradu sestavljala koncentracijska vlada.

Medtem pa demoratična stranka pridno prireja politične shode, posebno po nekdanji Srbiji in Vojvodini in

sijajno uspeli demokratiški shodi

dokazujejo, kako raste v ljudstvu zaupanje v demokratično stranko, kako raste njena moč in kako silno so nazadovale posebno v mejah nekdanje Srbije zavezniki naših klerikalcev, radikalci. Ker se to dogaja tudi na Hrvaškem in v Bosni je lahko umljiv strah radikalno-klerikalne zveze pred volitvami, ki bodo pomedle pri nas z ostanki avstrijakarstva, dalje proti vzhodu pa z ostanki Protičevega nazadnjaštva.

Na splešno se pa Jugoslavija na znotraj in na zunaj utrjuje,

navzlic vsem italijanskim izzivanjem

v Splitu in Trstu in je že dosti močna, da na taka izzivanja ne molči in zato tudi molčala ne bo. Vsekakor so prišli naši odnosi z Italijo do kritične točke in rešitev spora se ne bo mogoča več dolgo odlašati. Naš spor z Italijo stopa po dogodkih zadnjih dni v ospredje evropskega političnega zanimanja.

Na vzhodu Evrope se pa dalje odigrava

poljska tragedija,

ruska armada se že nahaja tik ob gališki meji, poljska armada je pa takorekoč v razsulu in Poljska bo rešena samo, ako Rusi privolijo v pogoje za premirje, kakor jih je predložila Anglija. Po teh pogojih se umakne poljska armada na poljsko ozemlje in potem se začne mirovna pogajanja. Upati je, da Rusija v te pogoje privoli, ker s tem je dosegla kapitulacijo imperializma poljskega plemstva (ki se ga nikakor ne sme zamenjati s poljskim narodom), imperialističnih namenov proti Poljski pa Rusija menda takointako nima. Poljakom pa od srca želimo, da bi so svojo državo v njenih narodnih mejah čim prej uredili in jo utrdili na znotraj, kakor tudi na zunaj, ker v Nemčiji bodo oni imeli večnega sovražnika.

Beleške.

b. Zloraba državne oblasti v klerikalne svrhe.

Kakor smo izvedeli, posluje na deželni vladi poseben oddelek, ki vodi brigo za mariborski orlovski tabor ali kakor ga zagrebška „Narodna Politika“ imenuje, „Katoliški shod“. Stvar je naravnost gorostasna, toda kakor vse kaže, popolnoma resnična. Kraljevska deželna vlada se je sedaj tudi formalno izpremenila v načelstvo SLS! Poverjenik za notranje zadeve Remec je izdal na vse politične oblasti ferman, da morajo obisk klerikalnega tabora na vsi moč „podpirati“, to se pravi, siliti odvisne ljudi, da gredo v Maribor poveljčevat slavo klerikalne stranke. Državnim uradnikom je obljubljen poseben petdnevni dopust za potovanje na orlovski tabor in ta dopust se ne bo vračunal v zakonito dopustno dobo! Ne vemo, ali namerava g. Brejc ad majorem Dei gloriam tiste dni proglasiti normo za državne urade, ki se nahajajo pod njegovo in njegovih poverjenikov pestjo. Znano je nadalje, da je g. Korošec takrat, ko je še v pijetnem tete à tete z gospodom Protičem vodil državne posle, izposloval za Orle veliko državno subvencijo, iz katere plačujejo klerikalci posebno za dijake vse stroške udeležbe, da je dovolil kot železniški minister vsem udeležnikom klerikalnega shoda posebne olajšave na železnicah, med tem ko je našim dijakom moralo ministrstvo za prosveto izposlovati poseben kredit, da jim je omogočilo olajšave na železnicah za počitniška potovanja! Klerikalci so končno nabavili (kako, to bo treba še dognati) ogromne množine blaga za čukovske kroje, ki ga sedaj delijo vsakomur, kdor se obveže, da bo prišel v Maribor v kroju. Za blago je treba naplačati 20 K, ostalo bo pa menda Bog dal. Na ta način upajo klerikalci pomnožiti svoje orlovske vrste, v katerih bo korakalo več kakor polovica „preoblečenih“ statistov, po priliki tako, kakor ona slavna „orlovska“ godba, ki je zmešala čukom pri defiliranju pred prestolonaslednikom korak. Priprave za mariborski klerikalni tabor so do-

kaz brezvestnega zlorabljanja državne moči, kakor znajo in se upajo to edino le klerikalci, katerim država ni nič, če jim ne služi.

Novosti.

n. **Napredne organizacije po deželi** prosimo vljudno, na naročajo za agitacijo večje število najnovejše brošurice „**Dokumenti Koroščeve stranke iz leta 1914**“, ki je silno propagandno sredstvo proti za nas Slovence zelo škodljivemu klerikalizmu. Je najsigurnejši strelec, ki ne more zgrešiti svojega cilja.

n. **Zločin nad domovino**“ je naslov neki brošuri, za katero uprizarjajo naši klerikalci divjo agitacijo po deželi. Mi pa pravimo, da je klerikalna stranka napravila res zločin nad domovino leta 1914 s svojim denuncijantstvom, ko je spravila po nedolžnem pod ključ toliko slovenskih sinov. Prijatelj, čitaj: „**Dokumente Koroščeve stranke iz leta 1914**“, katerih ni v stanu nihče ovreči, in premišluj . . . ! Ozri se na klerikalno stranko, kako jezuitsko se obnaša danes in izkuša obdržati se zopet na površju! Ko si prečital to brošurico, daj jo drugemu, ta tretjemu itd., dokler je nima sleherni zapeljani Slovenec v rokah. Izpregledati mora po tem čitvu vsakdo, kdor ni obit z deskami. (Naroča se v upravnštvu „Domovine“, Ljubljana, Sodna ulica št. 6. Cena 4 K.)

n. **Kmetje za kraljevsko mizo**. Na svečani pojedini v Zagrebu sta bila tudi dva kmeta iz Gračana v narodnih nošah. Izjavila sta kraljeviču Aleksandru: „Naša deca in vnuki bodo govorili o tem, kako smo bili kmetje počaščeni od našega narodnega vladarja, da smo z njim za mizo sedeli, jedli, pili in se razgovarjali. Hvala Tebi, kraljevič; počaščanja, ki si ga nama izkazal, Ti Gračanci nikdar ne pozabijo.“

n. **Za vse enaka obleka**. Ministrstvo za prehrano v Pragi se bavi z namero, da ustanovi samo en tip materiala. Vse tovarne bodo zavezane, da izdelujejo le eno vrsto materiala, kooperative pa bodo prodajale ta material po tovarniški ceni. Na ta način naj bi se uvedel le en tip obleke in perila. Ne bo se delalo izjem in tudi ministri bodo nosili obleko iz določenega materiala.

n. **Sokol v Št. Vidu nad Ljubljano** priredi v nedeljo 18. julija 1920 popoldne na senčnatem Fernadovem vrtu ljudsko veselico. Sodeluje domžalska godba in pevsko društvo „Zarja“ iz Tacna. Paviljoni bodo nudili vsakovrstna okrepčila in za neprisiljeno zabavo je preskrbljeno. K obilni udeležbi vabi odbor za zgradbo Sokolskega doma v Št. Vidu.

n. **Obrtniki na Koroško!** V nedeljo dne 18. julija t. l. priredita „Deželna zveza obrtnih zadrug v Ljubljani“ in „Občeslovensko društvo v Celju“ obrtni shod v Borovljah. Udeležencem je na progi južne železnice in državne železnice Karlovac-Ljubljana, dovoljena polovična vožnja, in sicer proti izkaznici, ki jo dobe udeleženci pri včlanjenih zadrugah in obrtnih društvih. Dnevni red je sledeči: Ob 5. uri zjutraj odhod iz Ljubljane glavni kolodvor, prihod v Borovlje ob 9. uri. Ob 10. zborovanje obrtnikov, ob 12. uri spreved, po sprevedu obed v raznih gostilnah, v katerih bodo obrtniki razdeljeni po strokah, da se lahko tudi o svojih strokah pogovore. Ob 14. uri ogled jeklarne in puškarne. Ob 15. uri ljudska veselica z godbo in tamburanjem, petjem itd. Ob 21. uri odhod iz Borovelj. Na zborovanju obrtnikov bodo zelo važne točke na dnevnem redu in bodo poročali tovariši: Rebek, Urbančič, Zelenik in Franchetti. Potrebno je, da bode na shodu zastopana vsaka obrtna zadruga vsaj z enim zastopnikom. Opozarjamo še, da si naj udeleženci po možnosti vzamejo s seboj nekaj jestvin, ker se je radi velikega navala v Borovljah batj pomanjkanja. Vzemite s seboj tudi kozarce, oziroma vrčke. Ta obrtniški izlet ne izvira le iz namena, tesno organizirati slovensko obrtništvo, marveč iz notranje potrebe obrtništva, da se seznanj s koroškimi obrtniki, s katerimi doslej še nismo bili v stikih in da si pridobimo tal jugoslovanski državni misli v onih krogih Koroške, med katerimi je nezaupanje do naše države najbolj cvetelo in da na ta način po možnosti pripomoremo k lepšemu uspehu se bližajočega glasovanja. Tovariši! Kličte nas narodna in stanovska dolžnost. Kličte nas naši koroški tovariši-obrtniki. Ne zamudite ugodne prilike, pokažite zavednost in moč slovenskega obrtništva nezavednemu delu jugoslovanskega

Korotana. Zasedujte nadaljnja potrebna obvestila v časopisih!

n. „**Kako srečen je biti Avstrijec**“ je naslov uvodniku, ki ga je prinesel klerikalni „Slovenec“ začetkom vojne. Cloveku, ki si nekoliko osveži spomin na pretekle predvojne čase in premotriva današnje klerikalno časopisje, se zdi, da je prišel na drugi — narobe svet. Naši klerikalci obračajo plašč po vetru. Kar so včeraj proklinjali, danes blagoslovljajo. Nikjer na svetu ne bi mogla biti mogoča taka kameleonska stranka kakor le pri nas Slovencih. Prepričani smo, da bo naše ljudstvo, ki ni zabito, izpregledalo in začelo misliti, med kakšno družbo je zašlo. Nikjer značajev, nikjer poštenosti, nikjer pravih mož! Same šviga-švaga, same šalobarde, sami figa-možje! Svetujemo pač vsem pouka željnim Slovencem, naj čitajo in razmotrivajo najnovejšo brošurico „**Dokumenti Koroščeve stranke iz leta 1914**.“ Cena 4 K. Dobiva se v upravnštvu „Domovine“ v Ljubljani, Sodna ulica št. 6. Somišljeniki, ne pozabite svoje dolžnosti!

n. **Povodom 400letnice**, odkar je Martin Luter sežgal papeževo bulo, se bodo vršile letos na Virtemberškem velike slavnosti, h katerim bodo povabljeni zastopniki vseh narodov, ki so sprejeli Lutrove nauke.

n. **Esperanto v šolah češkoslovaske republike**. Češki naučni minister je odposlanstvu esperantistov, ki so posredovali radi uvedbe poučevanja esperanta v šolah češke republike, odgovoril, da bo udeležitev njihove želje z vsemi silami podpiral. On sam je velik prijatelj esperanta. Obljubil je, da bodo že prihodnje šolsko leto vsi učitelji, ki so zmožni tega mednarodnega jezika, dobili dovoljenja, da poučujejo esperanto kot prost predmet.

n. **2098 otročičev** je prišlo v prvem poluletku v Pragi na svet. Zanimivo je razmerje med številom moških in ženskih novorojenčkov. Moških se je rodilo namreč trikrat toliko kakor deklic.

n. **Že drugo italijansko letalo nad Ljubljano**. Predrznost Italijanov presega že vse meje. Komaj par dni je preteklo, odkar je bilo d'Annunzijevo letalo, ki je plulo nad Ljubljano, na povratku skozi Slavonijo sestreljeno, in že v sredo dopoldne je krožilo nad Ljubljano v sumljivi višini zopet novo italijansko letalo, ki je odplulo potem v smeri proti Zagrebu.

n. **Kdor želi potovati v zasedeno ozemlje**, mora vložiti pri italijanski delegaciji v Ljubljani pismeno vlogo in navesti ime, priimek, ime očeta, matere, kraj, dan in rojstno leto in kraj pristojnosti, ulico in hišno številko, kjer prebiva in kamor želi potovati ter razloge potovanja. Vloge ni treba opremiti s kolkom, prosilci pa se prosijo, da prilože potrebne poštne znamke za morebitni pismeni odgovor.

n. **Dr. Heinrich Friedjung**, znan dunajski zgodovinar, ki pa se je zadnja svoja leta bolj pečal z blatenjem Jugoslovancov, kakor pa z resnim delom, je v torek, v starosti 70 let, umrl na Dunaju. Kakor znano, si je dr. Friedjung z znanim skrupulom o veleizdajniškem gibanju na Hrvaškem, kar je imelo za posledico znana dva škandalozna procesa — veleizdajniški proces v Zagrebu in pa Friedjungov proces — doživel svetovno blamažo in z njim vsi, ki so ga poslali po kostanj v žerjavico. Friedjungu je bilo še usojeno, da je še doživel ujedinjenje trojmenega naroda, proti kateremu je bilo naperjeno vse njegovo delovanje v zadnjih letih.

n. **Spomenik sarajevskim atentatorjem** namepravajo odkriti Čehi v mestu Terezinu, odkoder so za časa Sokolskega kongresa v Pragi prepeljali tamkaj pokopana trupla v Sarajevo.

n. **Zdravilišča za tuberkulozne**. V Beogradu se snuje Zdravstvena banka z glavniico desetih milijonov dinarjev. Glavni namen nove banke je ustanavljanje zdravilišč za tuberkulozne v raznih krajih Jugoslavije.

n. **V valovih Save** je izgubil svoje življenje medicinec Fran Horvat iz Prevalja na Koroškem.

n. **Nesreča ali kaj?** V Kresnicah so potegnili iz Save truplo poručnika M. Baloha, ki so ga že več dni pogrešali v Ljubljani. Truplo je bilo popolnoma goló in je imelo na glavi močno poškodbo.

n. **Toča** je v nedeljo dopoldne močno poškodovala polja in vinograde viniške in preloške občine. Najhujše je divjala po Ziljah, kjer je uničeno skoro vse. Tudi v vaseh Radovica, Slamna vas, Radoše, Bojanja vas in Krašnji vrh je toča skoro popolnoma, ponekod le deloma uničila trtje in še nepožeto žito. Mestoma je bila toča debela kakor kurja jajca.

Zadnje vesti.

Iz narodnega predstavnštva.

FINANČNI PRORACUN.

Beograd, 15. julija. (Izv. por. „Domovine“.) Danes se je vršila seja finančnega odseka, na kateri se je obravnaval proračun, ki ga je predložil finančni minister Stojanović. Na dnevnem redu je bilo med drugim tudi vprašanje, ali se bo monopol razširil na celo kraljevino. Zastopnika demokratov dr. Puc in dr. Brezigar sta izjavila, da ne moreta razpravljati o stvari, dokler ne bodo predloženi poslancem zakoni, ki se hočejo razširiti na celo kraljestvo, izrekla sta se tudi proti razširjanju starih in uvajanju novih monopolov.

Finančni minister Stojanović zahteva, da se finančni proračun sprejme v kratkem. Demokratski govorniki so naglašali, da je to nemogoče, dokler se ne rešijo vsa finančna vprašanja in da je za proučevanje take predloge treba najmanj 2 do 3 mesece, kajti poslanci nikakor ne morejo prevzeti odgovornosti za tako velika bremena, dokler se ne izkaže, ali jih zamore narod sploh prenesti.

ODMEV SPLITSKIH IN TRŽAŠKIH DOGODKOV V NARODNEM PREDSTAVNIŠTVU.

Beograd, 15. julija. (Izv. por. „Domovine“.) Vest o dogodkih v Trstu je napravila na vso srbsko javnost silen vtis. V narodnem predstavnštvu, kjer je bila danes razprava o dogodkih v Splitu, je vladala velika napetost. Poslanec dr. Čok je imenom Demokratske zajednice stavil glede tržaških dogodkov na ministrskega predsednika vprašanje in zahteval od vlade, da zahteva od Italije popolno zadoščenje in da se obenem obrne tudi na entento s prošnjo, da zasede s francoskimi, angleškimi in ameriškimi četami ne samo Trst, ampak sploh vse Primorje. Dr. Vesnić bo na vprašanje odgovoril jutri. Posl. dr. Puc in tovariši so vložili o tržaških dogodkih obširno interpelacijo.

Odgovarjajoč na vprašanje demokrata Grišogona glede dogodkov v Splitu, je dr. Vesnić naglašal, da ne zadeva naših organov in ljudstva nobena krivda.

Zunanje-politični položaj se presoja resno. Pripoveduje se, da je Italija za Split zahtevala od nas zadoščenje, in sicer z zelo kratkim rokom. Naša vlada pa hoče počakati, da bodo končana poprej naša uradna poizvedovanja, kakor tudi preiskava, ki je vodi ameriški admiral Andrews.

VPRAŠANJE SESTAVE POKRAJINSKIH VLAD.

Beograd, 15. julija. (Izv. por. „Domovine“.) Ministrski svet je imel opoldne sejo, na kateri se je razpravljalo vprašanje sestave pokrajinskih vlad. Vsled pretiranih zahtev dr. Korošca je ostala stvar zopet na mrtvi točki. Dr. Korošec je zahteval za Dalmacijo poverjenišтво za notranje zadeve in socialno skrbstvo, za Bosno poverjenišтво za socialno skrbstvo in narodno gospodarstvo, za Zagreb poverjenišтво za socialno skrbstvo, za Slovenijo pa razen predsedstva tudi poverjenišтво za socialno skrbstvo, prosveto, notranje stvari in kmetijstvo. Ministrski svet je trajal do dveh popoldne.

Demokratska zajednica je na svoji popoldanski seji sklenila, da glede vprašanja pokrajinske vlade odločno vztraja na svojem dosedanjem sta-

lišču, v izvoznem vprašanju pa bo preprečila vsako eksploatacijo našega narodnega premoženja.

ZA ADRIJO!

LDU Trst, 14. julija. Dan pred barbarskimi grozodejstvi proti tukajšnjim Jugoslovanom je Fascio Triestino di Combattimento (Tržaška zveza bojevnikov) objavil na meščanstvo hujska-joč manifest, v katerem trdi najprej, da so Italijani, navdahnjeni od plemenitega čustva humanitete, pustili po vojni narodom, s katerimi so bili prej v sporu, najširšo svobodo misli, vere, jezika, kulture, združevanja in tiska. Dogodki v Trstu, Valoni, Bariju, Ankonij in Prvačini, nadaljuje manifest, pa so dokazali, da sovražniki Italijanov razvijajo ostro propagando, ki naj bi ovirala, da začnejo Italijani z marljivim delom obnoviti. Nekaj dni sem, trdi manifest, je postal Trst ognjišče najsrboriteje razkrojevalne propagande: po ulicah, po trgih, v uradih, po hišah, v javnih lokalih se znaničujejo Italijani in se snujejo zarote proti Italiji. V Trst prihajajo sumljive skupine propagandistov, dobro opremljenih z denarjem in tiskovinami in založenih z zlatom iz velikih centrov Beograda, Ljubljane in Zagreba. Manifest zaključuje: Protij temu nevarnemu početju nastopamo mi kot inicijatorji velike kampanje čiščenja (epiracije) in nevtralizacije. Zakladniki svetega idealizma naših mučenikov in junakov se ne bomo ustrašili nikake ovire, ne oseb, ne stvari in smo odločeni porabiti vsakršno sredstvo, tudi najbolj nasilno, da bo le domovina rešena. Meščani! Odprite oči, nastavite ušesa in denuncirajte brez obzira. Prijatje nam vse one, ki žalijo ime Italije in vse one, ki kujejo zarote proti Italiji. Mi jih bomo žigosali, kakor zaslužijo.

LDU Bakar, 15. julija. Kakor v Splitu in v Trstu so Italijani zdivjali tudi na Reki. Njihovo divjanje ni bilo nič manjše kakor ono v drugih zasedenih krajih naše domovine. Vsled tega postaja položaj našega naroda vsak dan bolj kritičen. Zjutraj se ne ve, kaj se bo zgodilo popoldne. Italijani na Reki so začeli pogrome v torek popoldne. Prijeli so trije naše ljudi, in sicer samo zaradi tega, ker so ti na ulici med seboj govorili hrvatski. Na kvesturi, kamor so jih odpeljali, so jih bičali, klofutali in jim rekli, da je to narada za Split. Eden izmed arditov je enega izmed naših ljudi napadel z bodalom. Da se napadeni v zadnjem trenutku ni obranil z roko, bi ga bil ardit zabodel. D'Annunzijevo vojna drhal se je ves dan pripravljala, da napade Sušak. V zadnjem trenutku je na povelje D'Annunzia samega opustila to namero. Medtem so redne italijanske čete na Sušaku zaharjadirale most in izdale povelje, da ne sme nihče po dvajsetih na Sušaku biti na ulici. Italijanska vojska je bila ves dan alarmirana. Imeli so strojne puške in zasedli obal vzdolž Rječine do kopališča. Čeprav je izgledalo, da so vse to naredili, da ščitijo sušaško prebivalstvo, so po ulicah v večjih gručah demonstrirali proti domačemu prebivalstvu. Upili so, da so se pripravljali, da se zedinijo z D'Annunzijeveimi arditij z Reke in da odidejo slavno z njimi zasesti Bakar. Kakor se je naknadno doznalo, se je vse to pripravljalo po nalogu z najvišjega mesta v Rimu. — Včeraj je prišlo na Reki do nečuvernih italijanskih demonstracij in razbojstev. Italijani, podpirani po arditih, so napadli in plenili vse naše trgovine. Prizanesli niso niti našim denarnim zavodom. Tako so naj-

prej napadli trgovino čevljev Blažič, ki so jo popolnoma opustošili in blago do zadnjega kosa odnesli. Popolnoma uničena in izropana je tudi trgovina Kemljanec i drug. Posebno barbarski sta uničeni knjižarni Sikič in Trbojevič, kjer so demonstranti razbili in zažgali vse police, knjige in ostalo pohištvo pa pometali v morje. Medtem je skupina arditov, med katerimi je bilo tudi mnogo reških Italijanašev, navalila na prostore podružnice Prve hrvatske štedionice in Zadrzne banke, kjer so razbili izložbena okna in jih oropali. Zelo je trpela Poljedelska banka. Opustošeni so tudi uradni prostori paroplovne družbe Ungaro-Croata. Tolpe so popolnoma podivjale; prizanesle niso niti lekarnam, katerih lastniki so Jugoslovani. Zelo je trpela lekarna Babič, Budakova lekarna pa je tako opustošena, da je ni več spoznati. — Demonstranti so začeli preganjati naše ljudi. V zadnjih dveh dneh je bilo aretiranih zelo mnogo Jugoslovanov, med njimi župnik dr. Rački, in sicer zato, ker je na Petrov dan v molitvi za kralja Petra rekel: „Cuvaj ga, Bog, pred sovražniki“. Karabinjerji so te besede razlagali tako, da je duhovnik pri tem mislil na Italijane. Včeraj se je govorilo po mestu, da so te žrtve odškodnina za Split. Med Jugoslovani na Reki vlada velika razburjenost. Nihče se več ne upa na ulico. Doslej pa še nihče ni izkušal preprečiti vandalskega divjanja D'Annunzijeveih arditov.

LDU Trst, 15. julija. Iz Istre prihajajo poročila o grozodejstvih, ki jih Italijani uprizarjajo na našem prebivalstvu. Kakor v Trstu so zažgali Narodni dom tudi v Pulji, Pazinu, Buzetu in v drugih krajih Istre. Jugoslovansko prebivalstvo ni več varno svojega življenja.

LDU Trst, 15. julija. Po najnovejših poročilih je bil napad na Narodni dom skrbno pripravljen in naročen. Demonstranti so bili preskrbljeni s potrebnim orodjem in z veliko množino goriva. Sestavljen je bil natančen seznam jugoslovanskih odvetnikov in tvrdk. Bencin so prinesli iz bližnje vojašnice. Narodni dom je gorel od 18½ do opoldne drugega dne. Ognjegasci so se omejili le na to, da so ščitili sosedna poslopja. Niti najmanjšega poizkusa niso naredili, da udušijo ogenj v Narodnem domu. Jugoslovani so zelo vznemirjeni in preplašeni. Povsod zapuščajo svoja domovja ter prihajajo v Jugoslavijo. V Trstu so se ropanja po zasebnih stanovanjih udeležili tudi vojaki. — Italijani grozijo, da bodo svoje uničujoče delo razširili tudi na tržaško okolico.

Sprejemem učenca za kovaški obrt.

Ivan Lesar, kovaški mojster, Ribnica 155 (Dolenjsko).

MASTIN Živino redilni prašek, primerna krmila. Prebavi vsako krmo do zadnjega, da se je nič ne izgubi. Dobil najvišje kolajne na razstavah v Londonu v Parizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoči gospodarjev hvalijo Mastin. Ako se pri vas v lekarnah in trgovinah ne dob, potem naj se naroči po poštni dopisnici v izdelovalnici Mastina.

lekarna Trnkóczy v Ljubljani

5 zavojev (paketov) Mastina za 30-50 K poštne prosto na dom.

GARJE, srbečico, hraste, lišaje, uniči pri človeku in živini mazilo zoper srbečico. Brez duha in ne muže perila. 1 lonček za eno osebo po pošti K 12-50 poštne prosto.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

Stritarjeva ulica št. 2. Podružnice v Splitu, Trstu, Celovcu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru in Borovljah; bančna ekspozitura v Ptuju.

Delniška glavnica in rezerve okrog **K 50,000.000** —
Telefon št. 261.

Sprejema **vloge na knjižice in tekoči račun** proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, = valut in dovoljuje vsakovrstne kredite. =
Brzojavni naslov: „Banka“.

Delniška glavnica **K 30,000.000**

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerve okrog **K 10,000.000**

Centrala: Trst. Podružnice: Beograd, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Maribor, Metkovič, Opatija, Split, Sarajevo, Šibenik, Zadar, Ekspozitura Kranj.

Sprejema: Vloge na knjižice. — Vloge na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. — Rentni davek plača banka iz svojega.

Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira: Menice, devize, vrednostne papirje itd. Izdaja: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. Daje predujme: na vrednostne papirje in na blago, ležake v javnih skladiščih. Daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje najkvalitetneje.

Brzojavni naslov: **Jadranska.**

Telefon št. 257.